

Voorbereiding asbestsanering

Een asbestsanering, ongeacht de omvang, is een ware uitdaging die valt of staat met een goede voorbereiding. Iedere sanering vraagt om een aanpak die op de situatie is afgestemd. Door een juiste aanpak houdt de opdrachtgever grip op het proces en het eindresultaat.

Door: ir. Ingmar Scheiberlich

In een serie van vier artikelen in *Asbest & Bouw* wordt uitvoerig ingegaan op een goede aanpak van een asbestsanering. Hierin wordt het gehele asbestsaneringsproces in kaart gebracht vanaf de voorbereiding tot en met de vrijgave. Vanuit het oogpunt van de opdrachtgever zullen alle aspecten van de asbestsanering worden besproken. In dit

eerste artikel komt de aanloop naar een asbestsanering aan de orde. De daaropvolgende artikelen worden gewijd aan:

- De aanbesteding en contractering
- De sanering
- De vrijgave

Asbest aanwezig?

Sinds 1993 is er een verbod op het bewerken, verwerken of in voorraad houden van alle soorten asbest. Dit

geldt ook voor het opnieuw toepassen van oude asbesthoudende producten. Gebouweigenaren en/of gebruikers (de opdrachtgever) die willen verbouwen of renoveren, dienen dus eerst het bouwjaar van het gebouw vast te stellen om de aanwezigheid van asbest al dan niet uit te kunnen sluiten. Bij gebouwen van voor 1993 dient vervolgens te worden vastgesteld of, en zo ja hoeveel, asbest aanwezig is, waar

het is toegepast en, niet in de laatste plaats, in welke staat het verkeert.

Wel of niet saneren?

Saneren van asbest is alleen verplicht wanneer er sprake is van een aantoonbaar verhoogd gezondheidsrisico. Bijvoorbeeld wanneer na een luchtmeting een verhoogde concentratie asbestvezels is geconstateerd. Maar er kunnen ook andere factoren ten grondslag liggen aan de keuze en/of noodzaak om tot asbestsanering over te gaan:

- het beleid van de eigenaar of gebruiker om asbesthoudende toepassingen te saneren;
- renovatie van een gebouw of object waarin asbest is verwerkt;
- totaalsloop van een gebouw of object waarin asbest is verwerkt.

Categorie

Asbestsaneringen zijn onder te verdelen in een aantal categorieën (zie afb. 1). Deze zijn bepalend voor de strategie en aanpak van de voorbereiding, contractering en uitvoering:

1. Incidenteel zonder verdere werkzaamheden nadien (solo, enkelvoudig).
2. Als onderdeel van sloopwerkzaamheden zonder verdere werkzaamheden nadien (onderdeel van, enkelvoudig).
3. Voorafgaand aan de bouwwerkzaamheden (onderdeel van, enkelvoudig).
4. Met herstelwerkzaamheden achteraf die onderdeel zijn van de asbestsanering (onderdeel van, enkelvoudig).
5. Terugkerend (b.v. een serie woningen) in dezelfde vorm (solo of onderdeel van, meervoudig).

Projectorganisatie

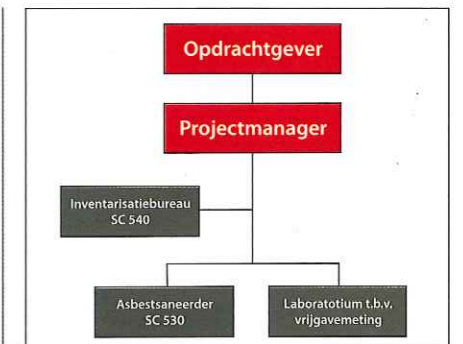
De samenwerking wordt aangestuurd vanuit de projectorganisatie. Een goed functionerende projectorganisatie is bepalend voor het eindresultaat. De hoofdpartijen die zijn betrokken bij het saneren van asbest zijn onder andere: opdrachtgever, projectmanager, inventarisatiebureau (SC 540), asbestsaneerder (SC 530), laboratorium.

Opdrachtgever

De opdrachtgever doet er verstandig aan om bij een asbestsanering een onafhankelijke projectmanager in te schakelen die het project naar het gewenste eindresultaat leidt. Deze kan afkomstig zijn uit de eigen organisatie of worden ingehuurd, zolang de onafhankelijkheid ten opzichte van de in te schakelen partijen (zie hiervoor) maar gewaarborgd is. Een andere belangrijke voorwaarde voor het juist kunnen aansturen van het project, is ervaring met het saneren van asbest.

Projectmanager

De projectmanager geeft leiding aan de projectorganisatie. Vanuit die positie schakelt hij de juiste partijen in en beheerst hij het proces. Hij houdt niet alleen overzicht over alle facetten van de asbestsanering, maar is ook in staat inhoudelijke input te leveren. Hij legt verantwoording af aan de opdrachtgever en rapporteert de stand van het project in termen van o.a. kwaliteit, geld en tijd. Hiermee is de basis gelegd voor het bereiken van het gewenste eindresultaat.

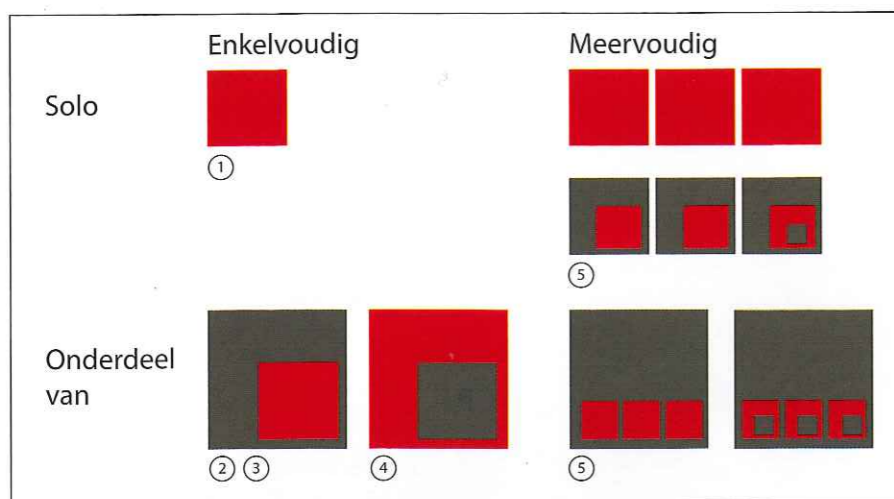
Projectorganisatie asbestsanering

Inventarisatiebureau

Nadat is vastgesteld dat het object dateert van voor 1993, kan de eerste stap in het saneringsproces worden gezet: het laten uitvoeren van een asbestinventarisatie door een inventarisatiebureau. In dit artikel is ervan uitgegaan dat er geen of geen bruikbare informatie beschikbaar is over aanwezigheid van asbest. Inventarisatierapporten van voor 1 juni 2005 zijn niet meer bruikbaar. Voor inventarisaties die zijn uitgevoerd tussen 1 juni 2005 en 1 juni 2008, geldt een overgangsregeling. Dit houdt verband met de overgang naar de SC 530, waarbij inventarisatierapporten op een aantal punten dienen te worden aangevuld met bijvoorbeeld een risicoclassificatie.

Juiste vraagstelling

De vraagstelling aan het inventarisatiebureau is afhankelijk van het doel van de asbestinventarisatie. Gaat het om de aan- of verkoop van een gebouw, zijn er verbouwingsplannen en moeten de nodige vergunningen worden aangevraagd, of dient de inventarisatie als contractdocument tussen opdrachtgever en saneerder? Een inventarisatierapport dat niet volledig is of de lading niet dekt, kan zeer grote gevolgen hebben

Afbeelding 1. Principe categorieën asbestsaneringen. De rode blokken zijn de asbestsanering, de grijze blokken zijn sloopwerkzaamheden, bouwwerkzaamheden, e.d.

voor het verloop, de kwaliteit en de financiën (onvoorziene kostenoverschrijdingen) van de asbestsanering. In de praktijk komen we dit regelmatig tegen. Het is dan ook de taak van de projectmanager om vast te stellen wat het doel is van de voorgenomen asbestinventarisatie, waar deze voor gebruikt gaat worden en dit helder te communiceren aan het inventarisatiebureau.

Wijze van inventariseren

Vervolgens moet worden vastgesteld op welke wijze de inventarisatie kan worden uitgevoerd en welke informatie beschikbaar is. Zijn alle tekeningen van het gebouw of object beschikbaar; zijn alle ruimten beschikbaar en toegankelijk voor onderzoek, levert het onderzoek beperkingen op voor het primaire proces dat in de ruimte plaats vindt, kan destructief onderzoek worden uitgevoerd? Het uitvoeren van een inventarisatie in bijvoorbeeld een ziekenhuis dat volledig operationeel is, vraagt mogelijk om een andere aanpak dan een gebouw dat buiten

gebruik is en leeg staat. De onderzoeksmogelijkheden zijn bepalend voor het type onderzoek dat wordt uitgevoerd.

Type asbestinventarisatie

Sinds het van kracht worden van de SC 540 (richtlijn voor asbestonderzoek) per 1 juni 2008 hanteert het Centraal College van Deskundigen van de SCA (Stichting Certificatie Asbest) de volgende typen onderzoek voor het vaststellen van de aanwezigheid van asbest, asbesthoudende producten, asbestbesmet materiaal of asbestbesmette constructieonderdelen in een bouwwerk of object:¹

Type A direct waarneembare asbest, asbesthoudende producten, etc. Een type-A-inventarisatie betreft een systematisch en volledige inventarisatie van alle direct waarneembare asbest, asbesthoudende producten, asbestbesmet materiaal of asbestbesmette constructieonderdelen in een bouwwerk of object met gebruik van handgereedschap (zonder of met

licht destructief onderzoek). Voorwaarde voor dit onderzoek is een onbelemmerde en passende toegang tot de ruimten. De onderzoeksresultaten worden opgenomen in het asbestinventarisatie rapport type A.

Type B niet-direct waarneembare asbest, asbesthoudende producten, etc. Een type-B-inventarisatie betreft een onderzoek dat wordt uitgevoerd bij een redelijk vermoeden van niet-direct waarneembare aanwezigheid van asbest, asbesthoudende producten, asbestbesmet materiaal of asbestbesmette constructieonderdelen. Dit niet-direct waarneembare asbest wordt met destructief onderzoek opgespoord, waarbij de bouwkundige integriteit van een gebouw of constructie wordt aangetaast (boren van gaten e.d.).

Type 0 beperkte inventarisatie voorafgaand aan een risicobeoordeling conform NEN 2991. Voorafgaand aan het uitvoeren van risicobeoordelingen, conform NEN 2991, in gebouwen of objecten in bewoonde/gebruikte staat die niet zullen worden gesloopt, kan worden volstaan met een beperkte, uitsluitend op visueel onderzoek gebaseerde, inventarisatie van asbesthoudende materialen. Deze inventarisatie is niet geschikt voor het aanvragen van een sloopvergunning en voor het uitvoeren van een asbestsanering.

Inventarisatiebureaus werken op basis van een inspanningsverplichting en niet op basis van een resultaatverplichting. Het risico van het niet aantreffen van een asbesthoudende

toepassing of besmetting ligt in dat geval dus bij de opdrachtgever/projectmanager.

Kwaliteit

Na het uitvoeren van de asbestinventarisatie volgt het rapport met de bevindingen. Om problemen in een later stadium uit te sluiten is het aan te bevelen de kwaliteit van de inventarisatie te controleren op o.a. de volgende aspecten:

- Welk type inventarisatie is er uitgevoerd (A, B of 0) en komt dit overeen met de verstrekte opdracht?
- Zijn er in het rapport uitsluitingen opgenomen en zo ja welke zijn dit?
- Zijn alle ruimten onderzocht?
- Zijn in alle ruimten monsters genomen van verdachte materialen?
- Zijn de bemonsterde materialen overzichtelijk gedocumenteerd en op tekening aangegeven?
- Zijn de asbesthoudende materialen voorzien van de juiste risicoclassificatie?

Aan de hand van de kwaliteitsbeoordeling kan worden vastgesteld of er nog vervolgacties noodzakelijk zijn. Omvat de inventarisatie meerdere gebouwen of objecten, dan is het niet altijd eenvoudig om zelf de kwaliteitscontrole te doen. Hiervoor kan ook een controlerende instantie worden ingeschakeld.

Omvang

Als de aard en omvang van de asbesthoudende toepassing aan de hand van de asbestinventarisatie bekend is, betekent dit niet dat ook alle aangetroffen asbesthoudende toepassingen verwijderd dienen te

worden. Dit is uiteraard afhankelijk van de uit te voeren werkzaamheden. Voor asbesthoudende toepassingen die vallen onder risicoklasse 3, veelal niet hecht-gebonden asbest, is het zeer aan te bevelen om deze wel te saneren. Als een gebouw of object totaal wordt gesloopt, dan dienen ook alle asbesthoudende materialen te worden verwijderd. Bij het verbouwen of renoveren van een gebouw kan mogelijk worden volstaan met het verwijderen van asbesthoudende toepassingen die noodzakelijk zijn omdat deze onderdeel zijn van de renovatie. Afhankelijk van de soort asbesthoudende toepassingen dient een zodanige keuze te worden gemaakt dat het gebouw of object voor de nabije toekomst zonder beperking kan worden gebruikt. De keuze over de uiteindelijke omvang van de asbestsanering maakt de projectmanager in overleg met de opdrachtgever.

Vergunningprocedure

Het verwijderen van asbest uit gebouwen is onderhevig aan een sloopvergunning. Deze vergunning heeft uitsluitend betrekking op het verwijderen van asbest en heeft geen relatie met bouwkundig sloopwerk. Indien het noodzakelijk is om ook bouwkundig sloopwerk uit te voeren, dan kan dit in één vergunningaanvraag worden gecombineerd. De procedure voor het verkrijgen van een sloopvergunning om asbest te verwijderen kent een termijn van vier weken.

Na het uitvoeren van de asbestinventarisatie en het vaststellen van de omvang van de asbestsanering (wat

wel en wat niet) kan bij de gemeente een sloopvergunning worden aangevraagd. Bij het indienen van de sloopaanvraag dient een afschrift van het inventarisatie rapport te worden bijgevoegd.

Een sloopvergunning gaat gepaard met voorwaarden en wettelijke vereisten die nageleefd dienen te worden. De opdrachtgever/projectmanager is verantwoordelijk voor het naleven van alle bepalingen die in de sloopvergunning zijn opgenomen.

Na het aanvragen van de sloopvergunning volgt het selecteren en contracteren van de uitvoerende partij (SC 530). Dit onderdeel van het voorbereidingstraject wordt in de volgende uitgave besproken. Hierin komen onderwerpen als de mogelijke contractvormen, risicoverdeling, aanbesteding en contractering aan bod. ■

Noot 1
Certificatieschema voor het SCA Procescertificaat Asbestinventarisatie, identificatiecode SC-540/2007, Stichting SCA.

Ir. Ingmar Scheiberlich is Projectmanager bij AT Osborne